

2014

**СТРАТЕГИЯ ЗА
ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА ТРЯВНА ЗА
ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.**

Агенция СТРАТЕГМА ООД

Европейски съюз

ОПАК: Ефективни и действащи

ЕСФ
Социален фонд
Investing in people

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

Стратегията за икономическо развитие на община Трявна за периода 2014 – 2020 г. е изготвена от екип на Агенция СТРАТЕГМА ООД в изпълнение на договор № 20-СДУР-14/06.02.2014 г. за изпълнение на поръчка с предмет: „Последваща оценка на Общински план за развитие на община Трявна 2007 – 2013 г., разработване на стратегически документи и методически правила за мониторинг и контрол“ по проект: „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“

Заключенията и тълкуванията, които се съдържат в настоящия документ, представляват експертното мнение на експертите на Агенция СТРАТЕГМА ООД и по никакъв начин не следва да се приемат като становище или официална позиция на Общинска администрация Трявна.

Европейски съюз

ОПАК. Ефективност и действие

ЕСФ
Европейски социален фонд
Investing in people

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК Ефективни и действащи

ЕСФ
Териториални стратегии
Икономическо развитие

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Съдържание

I. ВЪВЕДЕНИЕ	6
II. ИКОНОМИЧЕСКИ ПРОФИЛ - ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ СОЦИАЛНО – ИКОНОМИЧЕСКИЯ АНАЛИЗ НА ОБЩИНА ТРЯВНА.....	7
III. ВИЗИЯ И ФОКУС НА СТРАТЕГИЯТА ЗА ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ	36
IV. ВИЗИЯ, СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И МЕРКИ ЗА ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ТРЯВНА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.....	38
1. Стратегическа цел 1: Организационно развитие в подкрепа на бизнеса.....	43
2. Стратегическа цел 2 Подкрепа на предприемачеството	46
3. Стратегическа цел 3 Подкрепа за развитие на туризма	48
4. Рамков маркетинг план в подкрепа на икономическото развитие на община Трявна	52
5. Модели на публично – частни партньорства	57
6. Възможности за използване на общинската собственост с инвестиционна цел за постигане на икономически растеж	61
V. НАБЛЮДЕНИЕ, ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА СТРАТЕГИЯТА.....	65

Европейски съюз

ОПАК: Ефективни и действителни

ЕСФ
Териториални стратегии
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БВП	Брутен вътрешен продукт
БДС	Брутна добавена стойност
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЗРР (2004)	Закон за регионалното развитие, приет 2004 г., отменен
ЗРР (2008)	Закон за регионалното развитие, приет 2008 г., действащ
ОПР	Общински план за развитие
ОСР	Областна стратегия за развитие
РПР	Регионален план за развитие

Европейски съюз

ОПАК Ефективни и действащи

ЕСФ
Териториални стратегии
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Стратегията за икономическо развитие на община Трявна за периода 2014 – 2020 г. е средносрочен секторен стратегически документ, определящ целите на община Трявна за подкрепа на икономическото развитие в периода 2014 - 2020 г.

Стратегията за икономическо развитие на община Трявна за периода 2014 – 2020 г. [СИР] е изготвена в съответствие с разработено от администрацията на община Трявна задание и при отчитане заявените намерения на местната власт за подкрепа на работещия на територията на общината бизнес, за развитието на предприемачеството и привличане на нови инвеститори.

Времевият хоризонт на СИР е седем годишен – от 2014 до 2020 г., като съвпада с периода на действие на стратегическите документи на общинско и по-високо ниво в системата на регионалното развитие.

Стратегията за икономическо развитие на община Трявна за периода 2014 – 2020 г. е изготвена в съответствие с изводите на актуализирания анализ на социално-икономическото развитие на общината. Стратегията е съобразена с предвижданията на съответните документи от по-висок порядък от системата за стратегическо планиране на регионалното развитие.

Европейски съюз

ОПАК Ефективни и действия

ЕСФ
Териториални икономически
инициативи

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

II. ОБОБЩЕН АНАЛИЗ НА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ НА ОБЩИНА ТРЯВНА

1. Географско положение, природни ресурси и териториална структура на община Трявна като фактор за развитие

Община Трявна е разположена в Централна България като територията и обхваща част от северните склонове на Централна Стара планина - от Предбалкана до билото на Тревненски дял на планината. Общината граничи с общините Габрово, Дряново, Велико Търново, Казанлък и Мъглиж. Община Трявна е част от област Габрово и съответно от Северния централен район от ниво 2.

Релефът на общината е предимно планински и полупланински, включващ част от главната старопланинска верига и Предбалкана. Наличието на множество ручей и малки реки, течащи предимно в овразите прави околността извън пътищата почти непроходима за механизирани транспорт.

Географското разположение на община Трявна обуславя наличието на собствени водни ресурси, генерирани от валежите. На територията на общината извира и протича река Тревненска - приток на река Янтра. Останалите водни течения на територията на общината са къси и с непостоянен дебит.

Общата площ на община Трявна е 255,5 кв.км, което представлява 12,6% от територията на област Габрово. Общината е съставена от 106 населени места – град Трявна, град Плачковци и 104 села. В периода 2006 – 2012 г. няма промени в състава на общината.

Данните от преброяване на населението през 2011 г. разкриват, че 41 от 106-те населени места не са постоянно обитавани, а в други 55 постоянно живеещите са до 10 човека. Фактическото използване на имотите в тези населени места обаче продължава, като често то е сезонно (през лятото), вкл. и за туристически цели.

Европейски съюз

ОПАК Ефективни и действащи

ЕСФ
Териториални икономически политики
Развитие на регионите

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Анализът на пространствената структура на общината показва липса на концентрация на изявените селски селищни структури около двата града – Трявна и Плачковци. По-голямата част от селата с постоянно население над 25 човека (между 25 и 52) са разположени на основни комуникационни оси в общината. Докато Кисийците, Престой и Радевци са разположени сравнително близо до градските центрове, то останалите няколко села са разположени в планинския хинтерланд на територията. Въпреки тази разпръснатост високата концентрация на население и икономическа активност в Трявна и Плачковци показва наличие на центрична пространствена структура в общината.

Развитието на транспортните комуникационни оси Трявна – Кръстец и Трявна – Станчов хан – Мръзевци – Бъзовец ще осигури добра транспортна достъпност на населените места по тези оси до общинския център и връзка с жп линията, преминаваща през общината в направление север – юг. Развитието на транспортната система вътре в границите на общината ще има значителен ефект върху пространствената и социално-икономическата активност.

Общинският център следва да използва съхранения икономически и културен ресурс, докато селищната мрежа в периферията трябва да използва наличния природен ресурс. Като центрове за икономическо развитие могат да бъдат определени градовете Трявна и Плачковци. Като центрове за отдих и рекреация могат да бъдат определени селата в близост до основни транспортни връзки и в северната част на общината, които попадат на територията на Природен парк „Българка“.

2. Състояние на икономиката на община Трявна

2.1. Основни икономически показатели

Въпреки преобладаващия дял на микропредприятията в местната икономика, по отношение на останалите макроикономически параметри този тип предприятия не

Европейски съюз

ОП „Административен капацитет“

ЕСФ

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

генерират основните дялове на различните икономически показатели, но в значителна степен подпомагат развитието на местната икономика.

2.1.1. Брутна продукция

Разпределението на брутната продукция, произведена в община Трявна според големината на предприятията за периода 2006 – 2012 г., показва следните зависимости.

За периода 2006 – 2007 г. най-голям дял от брутната продукция на територията на община Трявна е произвеждана от средни предприятия (36,5% през 2006 г. и 42,4% през 2007 г.).

През 2008 г. рязко се увеличава дялът на брутната продукция, произведена от малки предприятия – от 30,9% през 2007 г. тя стига до 42,1% през 2008 г. Тази тенденция остава валидна до 2010 г., когато дялът на продукцията, произвеждана от малки предприятия стига до 53,3%. Това увеличение не е за сметка на продукцията, произвеждана от микропредприятия, нейният дял се намалява, но не с толкова бързи темпове, както при продукцията, произвеждана от средни предприятия.

В периода на икономическа криза (2008 – 2010) малките предприятия са тези, които успяват да компенсират намаленото производство на средните предприятия. През 2011 и 2012 г. приносът на микро и средните предприятия в обема брутна продукция на общината нараства, но дялът на малките предприятия остава близо 42%.

Сравненията по години на обема брутна продукция на едно предприятие показват, че малките предприятия могат да бъдат считани за по-ефективни – за периода 2006 – 2012 г. увеличението на брутния продукт на едно малко предприятие е 53%. За микропредприятията този показател показва нарастване от 24% за същия период, докато при средните фирми се наблюдава намаление от 14%.

Европейски съюз

ОПФК: Ефективни и действащи

ЕСФ
Териториални стратегии
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Най-голям дял в произведената брутна продукция в общинската икономика има **сектор Преработваща промишленост**. Данните за 2011 и 2012 г. показват **възстановяване** на сектора до нива от 2007 г.

Последните данни показват, че сектор **Строителство започва да възстановява позициите си в общинската икономика** и през 2011 и 2012 г. дела му в брутната продукция вече е по-голям от този на сектор Търговия (услуги).

Сравнително **бавен, но устойчив ръст се наблюдава в останалите основни сектори** на общинската икономика – **Търговия (услуги), Хотели и ресторанти, Транспорт, складиране и съобщения, Селско стопанство.**

2.1.2. Нетни приходи от продажби

Нетните приходи от продажби на човек от населението за община Трявна за периода от 2007 – 2012 г. следват общата тенденция за страната. Продължава регистрираната през 2010 г. тенденция стойността за община Трявна да е в пъти по-ниска от средната стойност за страната.

Въпреки това, и този индикатор отбелязва възстановяване на местната икономика, като стойностите му през 2011 и 2012 г. са по-високи от тези през 2007 и 2008 г. (годините преди икономическата криза).

В периода след 2008 г. съществен дял (около половината) в нетните приходи от продажби имат микропредприятията, следвани от малките предприятия. Средните предприятия не успяват да възстановят дела си от 2006 и 2007 г., който е намалял между два и три пъти. **Данните потвърждават вече регистрираната тенденция, че малките предприятия носят основните приходи и добавена стойност в икономиката на община Трявна след 2008 г.**

Разпределението на НПП по сектори от икономически дейности за периода 2006 – 2012 г. показва, че най-голям дял от НПП, въпреки спада от 2009 и 2010 г., реализира

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

сектор Търговия, следван от сектори Преработваща промишленост, Строителство, Хотели и ресторанти.

Необходимо е да се отбележи, че сектор Преработваща промишленост започва съществено да намалява дела си в още в началото на периода – 2007 г., т.е. намалението на дела му в местната икономика не се дължи изцяло на икономическата криза, обхванала страната след 2008 г. Намалението на дела на сектор Строителство до 2010 г. следва тенденциите на сектора и на национално ниво.

2.1.3. Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА)

Разходите за придобиване на ДМА нарастват бързо от 2006 до 2008 г. Изключително рязък спад на инвестициите – повече от два пъти се наблюдава през 2009 спрямо 2008 г. През 2010 и 2011 г. намалението продължава, като стойностите слизат под обема на инвестициите, направени през 2006 г. Слабо възстановяване на инвестициите се наблюдава през 2012 г.

Това показва, че инвестиционната активност в общината спада, което вероятно се дължи в най-голяма степен на рязкото съкращаване на инвестиции в секторите Преработвателната промишленост, Строителство и Хотели и ресторанти.

Доколкото инвестициите в секторите Хотели и ресторанти и Строителство са свързани (2007 – 2009), следва да се отбележи, че инвестициите в останалите сектори са сравнително устойчиви, макар и с негативен знак през част от периода.

2.1.4. Мнение на гражданите и бизнеса за икономическото състояние на общината

Анализът на данните по отношение на основни икономически показатели потвърждава към 2012 г. в голяма степен регистрираното възприятие на жителите на община Трявна по отношение на икономическото ѝ развитие. В най-голяма степен това възприятие се определя от сравнително високата безработица и

Европейски съюз

ОП „Административен капацитет“

Европейски социален фонд

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

ниското заплащане. Следва, обаче да се има предвид, че към настоящия момент всички макроикономически показатели са подобрили стойностите си. Негативни остават данните за средната годишна работна заплата в общината, която е с 25% (2012) по-ниска от средната заплата в област Габрово, но в същото време е и с 36% (2012) от средната за страната. Следва да се отбележи, че като следствие от влошената през 2008 и 2009 г. икономическа среда, разликата между средната годишна заплата в община Трявна и същия показател на национално ниво нараства устойчиво – през 2006 г. средната заплата в община Трявна е с 31% по-ниска от средната годишна работна заплата за страната, а през 2010 г. тази разлика е 35%. Данните от проучването показват, че над 75% от доходите на интервюираните домакинствата се изразходват за неотложни нужди – резултат подкрепен и от данните, предоставени от ТБ на НСИ.

Показателят „нетни приходи от продажби на човек от населението“ също дава основание икономическото състояние на общината да бъде възприемано като „незадоволително“. Въпреки възходящата си тенденция през 2011 и 2012 г. индикаторът е над 5 пъти по-нисък от стойността на национално ниво.

При оценката на качеството на живот в общината обаче тези показатели се балансират със **сравнително високите оценки за състоянието на предоставяните публични услуги и като цяло формират и високи оценки на качеството на живот, които интервюираните жители на общината посочват. Над 55% от анкетираните оценяват качеството си на живот като средно и добро (оценки 3 и 4 от скала от 1 до 5); никой от анкетираните не е оценил качеството си на живот с оценка 5.**

Сравнително негативни са резултатите от проведеното проучване по отношение на възможностите за намиране на нова работа. Над 40% от тези, които са загубили работата си, декларират, че не са намерили нова за период по-дълъг от 24 месеца. Като основна трудност те посочват **липсата на предлагане на работни места на територията на община Трявна, както и ниското заплащане на предлаганите работни места.** В много по-малка степен като причина за трудностите са посочени наличието на квалификация или образование, за които в общината не се предлагат

Европейски съюз

ОПАК Ефективни и действащи

ЕСФ
Териториални икономически
инициативи

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

работни места. **Проучването обаче показва наличието на висока ежедневна трудова миграция на жители на гр. Трявна към другите общини в областта – Габрово и Севлиево, както и към гр. Велико Търново.** Резултатите от проведеното качествено проучване (фокус група) показват **положително възприемане на модела за ежедневна трудова миграция от страна на гражданите на община Трявна.**

2.2. Състояние на основни икономически сектори в община Трявна

2.2.1. Туризъм

Резултатите от проведеното (2012) на територията на община Трявна проучване показват, че туризма се разпознава като допълващ фактори за развитие на икономиката общината. Визията на жителите на общината за неговото развитие е свързана с развитие на туризма на клъстерен принцип със съпътстващо съгласувано развитие на свързани дейности. Налице е потенциал за развитие на различни видове туризъм – културно – исторически, спортен, здравен, селски, еко туризъм.

Данните за съществуващата туристическа инфраструктура показват оптимално и пропорционално съотношение между броя легла и приходите от нощувки показва до 2009 г. включително. След значителен спад в приходите през 2010 г., е налице положителна тенденция на леко намаляване броя на леглата и нарастване на приходите от нощувки. На този етап не е възможно да се определи доколко устойчива ще бъде тази тенденция през следващите 5 до 7 години и доколко разширяването на съществуващата леглова база би било икономически неоправдано и дали би могло да доведе до възвращаемост на вложените инвестиции.

Следва да се отбележи трайната тенденция за намаляване на броя на пренощували чужденци на територията на община Трявна.

В рамките на проект, осъществяван от община Трявна през юли 2013 г. е проведено изследване сред 300 туристи, посещаващи община Трявна. Изследването обхваща две групи туристи – транзитни (150) и пренощували на територията на

Европейски съюз

ОП „Административен капацитет“

Европейски социален фонд

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

общината (150)¹. Проучването осигурява данни за профила на туристите в Трявна, който е от съществено значение за идентифициране на нуждите и възможностите за развитие на туризма в общината. Анализът показва, **че преобладаващият дял туристи са между 30 и 39 или над 60 години, с висше или средно образование, със средни и по-скоро ниски доходи, които посещават общината с цел пасивна почивка или посещения на културно-исторически обекти.** Пасивната почивка е предпочитан начин за прекарване на времето от посетителите на средна и по-висока възраст. По-младите се ориентират към културно-историческия туризъм. **Еко-туризмът е най-популярен както сред най-младите, така и сред туристите на възраст над 60 години.**

Основната част от туристите в общината пристигат с автомобилен транспорт (над 85%), което показва, че туризмът е силно зависим от състоянието на пътната инфраструктура. Не следва да се пренебрегват и над 13% от посетителите, които са използвали влак, за да достигнат до Трявна.

Изследвана е степента на удовлетвореност от посетените туристически обекти и атракции. Като цяло, по-възрастните посетители на Трявна са по-удовлетворени от по-младите. Прави впечатление високия, спрямо останалите групи, дял на неотговорилите на въпроса посетители в най-младата група – от 18 до 29 г. Това, заедно с информацията за препоръките за подобрене на туристическите обекти и атракции дава основание да бъде търсено допълнително развитие на туристически атракции в съответствие с ресурсите, с които община Трявна разполага.

Предвид тези данни, както и данните за заетостта, която сектор „Хотели и ресторанти“ осигурява (над 7% от общата заетост в общината) адекватното подпомагане за развитието на туризма е свързано с подкрепа за използване на наличната леглова база чрез подобряване на достъпа до общината, развитие на привлекателен туристически продукт, подобряване качеството на

¹ Проект „Трявна – градът, в който се ражда красота“, осъществен с финансовата подкрепа на ОП „Регионално развитие“ 2007 – 2013 г.

Европейски съюз

ОП АК. Ефективност и действие

ЕСФ
Териториални стратегии
Интегриран растеж

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

съществуващите и развитие на нови туристически атракции и услуги, вкл. използването и развитието на съществуващи брандове.

2.2.2. Промислено производство

Производството на текстил и облекло е традиционно за община Трявна. Наличието на голям брой шивашки фирми предполага и големия брой на заетите в този подотрасъл на „Преработващата промишленост“. Основната част от трикотажното производство е съсредоточено в центъра на общината. Отрасълът е специализиран в производството на дамско, детско и мъжко облекло. По-големи фирми в отрасъла са: „Интертоп“ ЕООД, ЕТ „Ян – Янко Ников“, „Корона 85“ ООД, ЕТ „Джули Стил“, ЕТ „Елина – Ангел Коев“, „Фелия“ ООД, „Цвети Фешън“ ЕООД, „Ваяна – Стефка Куцарова“ ЕТ, „Елит Стил“ ЕООД, „Льофлер България“ ЕООД и др.

Подотрасъл „Производство на дървен материал и изделия от него“ също е традиционен за общината и води началото си от първата половина на 20 –ти век. И до днес традиционни за община Трявна остават дърводобива и производството на стилна мебел, както и на мебели с дърворезба. По-големи фирми в отрасъла са: „Мелиста“ ЕООД, „Престол“ ООД, „Стил МС“ ООД, „Вълчев М“ ЕООД, „Винтайм“ ООД, „Щайнер Мебел“ ЕООД, „Би Би Сикс – Мебели“ АД, Ванива“ ООД и др.

През 2009 г. основният производствен корпус на Трема АД (обявена в несъстоятелност) е закупен от Емко ЕООД. Фирмата осъществява производство на метални конструкции, инструментална екипировка и нестандартни съоръжения, механично обработване на метал, производство на въоръжение и боеприпаси.

От 2004 г. в Трявна развива дейности и поделение на една от значимите фирми в областта - Резбонарезни инструменти Габрово ЕООД. Резбонарезни инструменти Габрово ЕООД е най-големият производител на металорежещи инструменти в България с над 60 годишен опит. Специализирано в производство на дървообработващи инструменти е “Тримекс” ООД. ЕТ “Бошнаков – Кольо Бошнаков” произвежда детайли за машиностроенето с производствена база в гр. Плачковци.

Европейски съюз

ОПАК Ефективни и действащи

ЕСФ
Териториални стратегии
Икономически растеж

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

Промисленото производство няма ясно изразен профил, а е конгломерат от наследени внесени производства (метални изделия и металообработващи инструменти, инструментална екипировка и нестандартни съоръжения, трикотаж и шивашки изделия, пластмасови изделия) и традиционни производства, базирани на местни суровини (дървообработка и мебели). Възможност за интегрирано развитие на местната индустрия е мрежа от взаимообвързани малки чисти производства с ясен продуктов профил и гъвкаво производство спрямо търсенето.

2.2.3. Селско стопанство

По данни на Годишния доклад за дейността на ОД „Земеделие“ – Габрово² през 2011 г. селскостопанския фонд на община Трявна възлиза на 106 184 декара, от които обработваеми са 54 666 декара. Общият горски фонд е 131 376 декара, от които 43 178 декара частна собственост.

Поради ясно изразения планински релеф селското стопанство на територията на община Трявна е слабо развито и неспециализирано, с натурален характер и възможности за специално производство като: екологични продукти, билкопроизводство и диворастящи плодове, овощарство, планинско животновъдство и преработка. Справката на ОД „Земеделие“ показва, че през 2011 г. в община Трявна слабо се е увеличил спрямо 2010 г. броя на говедата и овцете. На територията на община Трявна не осъществяват дейност значими производители на селскостопански продукти.

В периода 2014 – 2020 г. политиката за развитие на селските райони ще работи и чрез специални тематични подпрограми. България избра да подкрепи чрез този специфичен инструмент малките земеделски стопанства. Предстои одобряване на *Тематична подпрограма за развитие на малки земеделски стопанства в Република България – 2014 – 2020 г.* Тя предвижда специфично подпомагане на земеделски стопанства с размер до 100 дка, като на практика в нейния обхват ще попаднат почти

² за периода януари – декември 2011 г.

Европейски съюз

ОПАК: Ефективност и действие

ЕСФ
Териториални стратегии
Икономически растеж

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

всички земеделски стопанства в община Трявна, които обаче обработват едва около 6,5% от обработваемата земя в селскостопанския фонд на общината.

Държавният горски фонд на територията на община Трявна се управлява от Държавно горско стопанство „Плачковци“. Основните приходи идват от продажбата на дървесина и от организирания ловен туризъм. За поддържането на екоравноесие и биоразнообразие ежегодно се извършват редица мероприятия, свързани със залесяване на горски територии и разселване на дивеч.

Както при възстановяването на собствеността върху земеделските земи, така и при възстановяването на горите и земите от горския фонд са налице многобройни разпокъсани и труднодостъпни имоти. Това значително затруднява провеждането на каквито и да било лесоустройствени мероприятия. Ползването на тази група имоти зависи и от разпоредбите на Закона за горите и подзаконовите нормативни актове в тази област.

Предвид текущия процес на изготвяне на План за управление на Природен парк „Българка“, в чиито защитени територии влиза и част от земеделския и горски фонд на община Трявна, е подходящо възможностите за осъществяване на земеделски и горски дейности да бъдат съобразени с изискването за опазване на биоразнообразието и околната среда, както и да бъдат използвани възможности за достъп до финансов ресурс за осъществяване на подобни дейности по оперативните програми и Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020г.

2.3. Обобщени бизнес оценки

Резултатите от проведено през май 2012 г. на територията на община Трявна проучване разкриват като основни пречки пред бизнеса намаленото потребление (62%), междуфирмената задлъжнялост (47,6%), макроикономическите фактори и данъците и регулациите (по 38%). Факторите, оказващи се най-малко пречка за бизнеса са работата на съдебната система и недостатъчната квалификация на работната ръка. **Като**

Европейски съюз

ОПАК: Ефективност и действие

ЕСФ
Териториални и социални инвестиции

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

посочени пречки, за чието преодоляване в значителна степен могат да бъдат предприети мерки от местната власт, могат да бъдат определени лошата инфраструктура и недостатъчната квалификация на работната ръка.

Основните фактори, които влияят положително на бизнеса са благоприятния пазар (според 43,8% от анкетиранияте представители на бизнеса), качеството на живот и достъпа до финансови ресурси (31,3%), както и **транспортната достъпност и ниските разходи за персонал (25%)**. Най-малко предпочитаните фактори са качеството на комуникациите и образованието и квалификацията на свободната работна ръка (по 18,8%).

Проучването сред представителите на бизнеса показва, че през последните три години (2009, 2010, 2011) **типовете инвестиции, които най-често осъществява бизнеса в община Трявна са за замяна на износено/остаряло оборудване, подобряване условията на труд и увеличаване на производствения капацитет. В механизация, автоматизация и въвеждане на нови технологии инвестират едва 11,1% от анкетиранияте.**

Над 52% от анкетиранияте представители на бизнеса в общината не смятат да разширят дейността си през следващите 3 години (2012, 2013, 2014) . 1/3 от анкетиранияте смятат да увеличат броя на заетите в своята фирма.

Над 47% от анкетиранияте в рамките на проведеното проучване срещат трудности с наемането на персонал. **Проблемът с намиране на персонал** е най-сериозен при търсенето на **квалифицирани работници** – близо 70% от анкетиранияте представители на бизнеса срещат трудности с намирането им. Близо 1/3 от представителите на бизнеса срещат трудности с намирането на **квалифицирани служители**, а също с намирането на управленски персонал. Намирането на неквалифициран персонал се оказва най-малък проблем за анкетиранияте представители на бизнеса в община Трявна – само 7,7% от представителите на бизнеса срещат трудности с намирането му.

Европейски съюз

ОПАК Ефективни и действащи

ЕСФ
Европейски социален фонд

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Идентифицираните основни типове проблеми с намирането на персонал са в най-голяма степен несъответствието между образование/ квалификация и очакваното заплащане, следвано от недостатъчната квалификация на кандидатите.

3. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси

Населението на община Трявна е около 1/10 от населението на област Габрово. Макар и с далеч по-плавен темп, тенденцията на населението в община Трявна следва общата тенденция на намаление на населението в областта. За периода 2004 – 2011 г. населението на община Трявна е намаляло общо с 1889 души или приблизително с 1/5. Темпът на намаление на населението в община Трявна е най-висок сред четирите общини на област Габрово.

Въпреки многобройните населени места на своя територия от четирите общини в областта, община Трявна е с най-нисък процент селско население - 90% от населението на общината е съсредоточено в общинския център – град Трявна..

Сравнението на дела на **възрастовите групи** в община Трявна с тези на областно и национално ниво показва **съществено изместване към възрастовата група над 40 години. Делът на населението между 15 и 39 години е значително по-малко отколкото на национално ниво, и с около 3 пункта по-ниско от областното. Делът на младежите до 15 години също е по-нисък от този на областно и национално ниво.**

Възрастовата структура показва преобладаващ дял на населението от 40 до 64 години в градовете, следвано от възрастовата група между 15 и 39 години. В селата преобладава населението над 65 години (близо 50%), следвано от възрастовата група между 40 и 65 години(над 34%). Влошената възрастова структура в селата е и причината за обезлюдяване на все повече населени места.

Европейски съюз

ОПАК Ефективни и действащи

ЕСФ
Териториални стратегии
Икономически растеж

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Механичният прираст на община Трявна е относително постоянен, но следва общата тенденция на механичния прираст на област Габрово и за целия изследван период (2004 – 2011 г.) остава отрицателен.

Тези данни в значителна степен се различават с декларираните при проведеното през 2012 г. проучване нагласи за миграция на жителите на общината. **46% от анкетиранияте жители на община Трявна заявяват, че биха се преместили да живеят в друг град или в друга община, ако там разполагат с възможност за работа с по-добро заплащане.** В много по-малка степен тези нагласи се основават на възможността за по-добро образование за децата, а в най-малка степен на по-добри условия за живот. Значителното разминаване между реално регистрираната миграция и заявените нагласи следва да бъде отчетено при планиране на мерки от страна на местната власт за създаване на среда в подкрепа на бизнеса с цел осигуряване на качествени работни места в общината или улеснен достъп до такива в близки икономически развити центрове.

Тенденцията за намаляването и застаряването на населението в община Трявна, както и в останалите общини на област Габрово е фактор, който има сериозно отражение не само върху икономиката и качеството на живот, но и върху потребността от специфични социални услуги, услуги в сферата на здравеопазването, отдиха и туризма, културата, административните услуги и обитаването.

3.1. Пазар на труда

Структурата на заетите лица в община Трявна, разпределени по големина на предприятията за периода 2006 – 2012 г. показва, че **най-много жители на общината са заети в микропредприятия, следвани от малките предприятия и средни предприятия.**

Разпределението по икономически сектори за периода 2006 – 2012 г. показва значителен спад на заетостта в сектор Преработваща промишленост от 2007 до 2009 г.

Европейски съюз

ОПФК: Ефективност и действие

ЕСФ
Териториални оперативни програми
Икономически растеж

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Секторът започва бавно възстановяване и през 2012 г. заетите в него нарастват с 10% спрямо 2007 г. Въпреки регистрираното намаление на заетите в сектора, те са почти два пъти повече от заетите в сектор Търговия и услуги.

При останалите сектори тенденциите са относително постоянни. Въпреки спада на стойностите на заетите лица в сектор Преработваща промишленост, това продължава да е секторът с най-много заети лица на територията на община Трявна, следван от сектор Търговия, сектор Други дейности, сектор Хотели и ресторанти и сектор Строителство.

Равнището на безработица за периода 2006 – 2012 г. в община Трявна следва общата тенденция за цялата страна. **В община Трявна нивото на безработица е под средното за страната, като скоростта на нарастване е по-ниска отколкото тази на областно и национално ниво.**

Младежката безработица (лица до 29г. вкл.) отбелязва тенденция към намаляване от 2001 г. до 2008г., когато е регистрирана най-ниската ѝ стойност – 10%. За последната година обаче стойността ѝ се увеличава с близо 1/3 и стига 13%.

Младежката безработица (лица до 24г. вкл.) е с по-ниски стойности, но следва същата тенденция като при лицата до 29 г. Най-ниските ѝ стойности са през 2008 г., след което започва плавен темп на нарастване до стойността 7% през 2011 г.

В рамките на предходния планов период община Трявна използва наличните възможности за финансиране на заетост от националния бюджет чрез годишните Национални планове за действие по заетостта и националните програми на Агенцията по заетостта. Чрез осъществените проекти е осигурена трудова реализация на трайно безработни лица, регистрирани в Бюрото по труда в Трявна, подобряване обслужването на хора с увреждания в общината, както и работа в различни звена на Общинска администрация. Заетите са ангажирани в различни дейности, вкл. в ЦСРИ и Социалния комплекс.

Наблюдава се устойчив темп на нарастване на средната годишна работна заплата в община Трявна. За периода 2006 - 2012 г. увеличението ѝ е почти два пъти.

Европейски съюз

ОП „Административен капацитет“

ЕСФ

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Стойността на индикатора за целия период е по-ниска от средната стойност за областта, като диспропорцията между двете стойности започва да нараства през 2011 и 2012 г.

За периода 2010 - 2012 г. в частния сектор по-високо от средното е заплащането в сектори „Транспорт“ и „Селско стопанство“. Заплащането в сектора, носещ основните приходи в общината – „Търговия, ремонт ... (услуги)“ е значително по-ниско от средните стойности.

Диспропорциите между средните работни заплати за различните сектори в общината са осезаеми, като в по-голямата част от секторите се изплащат заплати значително под средните.

3.2. Състояние и тенденции в развитието на социалните услуги

В община Трявна функционират редица социални услуги, предоставяни от различни видове центрове и насочени към нуждите на населението, вкл. грижи за деца, за възрастни хора, както и хора в неравностойно положение.

Една от целите на община Трявна в разглежданата област през следващия програмен период е да осигури **устойчивост на наличните и необходими социални услуги**, както и да осъществява **наблюдение на развитието на нуждите и да планира съответните мерки по планиране и разкриване на нови или надграждане на съществуващи социални услуги**.

Областната стратегия за развитие 2014 – 2020 г. посочва като предизвикателство в социалната сфера застаряването на населението в областта. Необходимо е **системата за дългосрочна грижа** (услуги за възрастни хора и хора с увреждания) **да предоставя повече възможности и подкрепа за възрастните хора и да осигурява на хората с увреждания възможност да водят самостоятелен и независим живот, както и активно да участват в обществения живот**. Като основна задача е посочен процеса на **подобряване на механизма за координация между системите за социална и**

Европейски съюз

ОПФК Ефективни и действащи

ЕСФ
Европейски социален фонд

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

здравна грижа, както от гледна точка на политиките, така и от гледна точка на участващите структури.

Предвид регистрираните устойчиви тенденции за намаляване и застаряване на населението на общината, планинският характер на общинската територия и големия брой малки отдалечени от общинския център населени места, както и приоритетите на политиката за сближаване на ЕС за периода 2014 -2020 г., **особен интерес представляват възможностите за финансиране на иновативни услуги в общността, насочени към нуждите на възрастни хора, вкл. самотно живеещи извън общинския център и младежи и лица в трудоспособна възраст, живеещи в малките населени места.**

Здравната инфраструктура в общината е добре развита и осигурява в голяма степен необходимите услуги на населението. Наличната материално-техническа база и специалисти в сектора създават възможност за развитие на **специализиран здравен туризъм.**

Образованието е инвестиция в областта на човешките знания и умения, която може да въздейства положително върху икономическия растеж. Образователното равнище е важен фактор и за качеството на живот. Макар и косвено, степента на образованост характеризира равнището на компетенциите на населението и на работната сила. Тя е своеобразен показател за ръста на “човешкия капитал” в общината.

Сравнението на образователната структура на населението на община Трявна спрямо стойностите на показателя на областно и национално ниво показват, че делът на население с висше образование в общината е по-нисък от това на областно и национално ниво. Анализът в това отношение е необходим предвид включването на показателя „дял на населението с висше образование” в

Европейски съюз

ОП „Административен капацитет“

Европейски социален фонд

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

индикаторите за постигане целите на програма Европа 2020, както и в системата за мониторинг на регионалните планове за развитие³.

Делът на населението със средно образование се доближава до този на ниво област и надхвърля с над 7 пункта стойността на национално ниво.

Образователната инфраструктура в община Трявна се състои от едно среднообразователно училище, две основни училища, Национална гимназия по приложни изкуства „Тревненска школа“, Основно оздравително училище за сърдечносъдови и белодробни заболявания "Ангел Кънчев" и три детски заведения. Основно училище „Васил Левски“ Основно оздравително училище и ЦГД „8-ми март“ са разположени в град Плачковци. На територията на общината няма защитени училища⁴.

Нуждите на образователната система в общината са свързани в много голяма степен с осигуряване на възможност за обучение в професионални или профилирани паралелки на специалисти, съобразно нуждите на бизнеса в общината. Развитието на бизнеса в общината предполага необходимостта от професионални кадри в областта на машиностроенето, туризма, дървообработката. Националната гимназия за приложни изкуства "Тревненска школа" в Трявна разполага с три специализирани паралелки - „Художествена дърворезба“, „Интериорен дизайн“, „Иконопис“. СОУ "Петко Рачев Славейков" в Трявна предоставя възможност за обучение в три профилирани природоматематически паралелки - Биология и здравно образование, Информационни технологии, Физика и астрономия.

Предвид нуждата от големи инвестиции и отговаряне на значителни изисквания по отношение на персонал и брой ученици за разкриване на профилирани паралелки към СОУ в гр. Трявна, като възможност за обучение на необходимите кадри следва да се разглежда наличието на професионални гимназии в разглежданите области, функциониращи в Габрово и Дряново:

³ Виж Национална стратегия за регионално развитие 2014 – 2020 г.

⁴ Съгласно Решение № 659 на МС от 1 ноември 2013 година за приемане на актуализиран списък със защитените училища в република България

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- Професионална техническа гимназия "Димитър Крушев", Дряново - машиностроене;
- Професионална техническа гимназия "Д-р Никола Василиади", Габрово - машиностроене и електрообзавеждане;
- Професионална гимназия по строителство, Габрово – строителство;
- Професионална гимназия по туризъм "Пенчо Семов", Габрово – туризъм и обслужване.

По отношение на висшето образование жителите на община Трявна разполагат с възможността за обучение в два от основните университетски центъра в страната – ТУ Габрово и ВТУ Св. Кирил и Методий.

Един от значимите ресурси на община Трявна е запазеното културно – историческо наследство. Запазени и реставрирани са редица обекти на възрожденската архитектура, които образуват характерен градски ансамбъл.

В общината съществуват около 140 недвижими културни ценности. Стотици движими културни ценности се съхраняват във фондовете на музея. Шест от недвижимите обекти на материалното културно наследство са с национално значение.

Един от значимите проекти, осъществен на територията на община Трявна с подкрепата на ЕС, приключил през 2013 г. е свързан с реставрацията на архитектурните паметници и създаване на нов туристически продукт. Проект „Трявна – градът, в който се ражда красота“ е финансиран от Оперативна програма Регионално развитие и е на обща стойност на проекта е в размер на 3 212 923 лева.

Водеща атракция са обекти, паметници на културата, част от архитектурен и исторически резерват "Старинна част на град Трявна". С реализацията на дейностите е постигнато обединено предлагане на отделните атракции в единен местен туристически продукт, подобро е състоянието на къщите музеи, паметници на културата, извършване на консервационно-реставрационни работи по екстериора на

Европейски съюз

ОПФК Ефективни и действащи

ЕСФ
Европейски социален фонд

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

архитектурните обекти от Централната градска зона, обемно сигниране на зоната със съвременни аудио-визуални средства, спектакъл "Звук и Светлина", пространствата са обогатени със специализирани обеми и атракции.

Община Трявна е партньор за осъществяването на проект „Подкрепа за развитие на регионален интегриран туристически продукт в общините Габрово, Трявна и Севлиево“, финансиран от Оперативна програма „Регионално развитие“. Основна цел на проекта е да подкрепи и увеличи интереса към конкурентноспособни туристически атракции на територията на общините Габрово – Трявна – Севлиево, които ще допринесат за диверсификация на туристическия продукт, намаляване на териториалната концентрация и по-равномерно разпределение на ползите от туризма. Трите общи планират надграждане на постигнатите резултати от осъществяването на проекта.

Община Трявна поддържа активен богат културен календар като част от културния живот на общината и атракциите за привличане на посетители. В културния календар на общината присъстват национални и местни по обхват инициативи.

Характерът на културно-историческото наследство и природните ресурси на общината я поставят в благоприятно положение относно възможностите за достъп до източници на финансиране през периода 2014 -2020 г.

С проектно финансиране след 2008 г. е рехабилитирана и изградена значителна част то спортната инфраструктура на общината. Извършена е реконструкция на лекоатлетическа писта – част от спортен комплекс Трявна, възстановени са и функционират откритите плувни басейни в Трявна и Плачковци.

Един от значимите проекти, осъществен на територията на община Трявна с подкрепата на ЕС, приключил през 2013 г. е свързан с изграждане на обществени спортни центрове.

С изпълнението на проекта е извършено модернизиране на двата спортни комплекса в гр. Трявна и гр. Плачковци и е изграден спортен център за широко обществено ползване в квартал ”Светушка” на град Трявна.

Европейски съюз

ОПАК Ефективни и действителни

ЕСФ
Европейски социален фонд

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Направените инвестиции подкрепят развитието на общината като създават възможност за повишаване на спортната активност и култура на населението и съответно на качеството на живот в общината и задържане на младите хора. Изградените съоръжения представляват добра основа за привличане на спортни клубове и други организации за провеждане на тренировъчни лагери (в съчетание с наличната леглова база в общината), организиране на състезания и съответно развитие на спортен туризъм. Обновената спортна база осигурява и условия за разнообразяване престоя на туристите, които почиват в Трявна.

Подходящо е оползотворяването на потенциала на природните ресурси на общината за развитие на пешеходния туризъм и насърчаване на велотуризма на територията на цялата община, вкл. на територията на Природен парк „Българка“.

4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията на община Трявна

4.1. Транспортна инфраструктура и транспортен достъп

Предвид географското разположение на община Трявна добрата транспортна достъпност до икономическите и социални центрове (Трявна и Плачковци), както и до центровете с потенциал за рекреационен, селски и еко туризъм е от изключителна важност. Осигуряването на възможност за бърз и безопасен транспорт до Габрово, Дряново, Вонеща вода и съответно до Велико Търново ще подкрепи в значителна степен наличното ежедневна трудова миграция в общината, както и ще създаде възможност за привличане на нови инвеститори в местната икономика.

Предвид резултатите от изготвения социално-икономически анализ приоритетността на реконструкцията на посочените пътни връзки по отношение

Европейски съюз

ОП АК. Ефективни и действия

ЕСФ
Териториални стратегии
Икономически растеж

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

значимостта им и приноса им към социално-икономическото развитие на общината може да бъде определена по следния начин:

- високоприоритетни:
 - пътна връзка Трявна – Габрово, III- 552;
 - пътна връзка Трявна – Дряново, III – 609;
 - пътна връзка Трявна – Плачковци – Кръстец, III- 552;
 - пътна връзка Трявна – Вонеща вода, III – 609.
- средно приоритетни – пътна връзка Станчов хан – Мръзеци – спирка Бъзовец, общински път
- ниско приоритетни - пътна връзка Кръстец – Борущица, III – 609

На територията на община Трявна преминава една от трите жп линии, свързващи Северна и Южна България - IV-та главна жп линия Русе – Подкова. На територията на общината се намират две жп гари (Трявна и Плачковци) и пет жп спирки (Кръстец, Бъзовец, Радевци, Божковци, Стайновци).

Насърчаването на използването от пътници (и товари) на жп транспорта ще подобри общото състояние на околната среда. Развитието на този вид транспорт има значение и за развитието на туризма в общината.

4.2. Електроенергийна система и енергийна ефективност

Основен източник на електроенергия за област Габрово е националната електроенергийна система, стопанисвана от НЕК ЕАД – Електроенергиен системен оператор, мрежови експлоатационен район Горна Оряховица. Изградените водно-електрически централи са с малка мощност и задоволяват местни нужди.

На територията на областта попада един основен възел на преносната система – подстанция “Балкан” с трансформация на напрежението 220/110 KV и инсталирана трансформаторна мощност за тези напрежения 400 MVA. Тя е свързана с други

Европейски съюз

ОПАК Ефективни и действителни

ЕСФ
Териториални стратегии
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

електроенергийни центрове на националната преносна мрежа посредством електропроводи 220 KV.

В общината функционира една подстанция (Трявна), разположена в гр. Трявна, която захранва гр. Трявна и гр. Плачковци. Подстанцията е свързана с тягова подстанция Кръстец чрез електропровод 110 KV с дължина 16,4 км.

Електропреносната мрежа е изградена в необходимата оптимална конфигурация като елемент от електроенергийната система на страната. Тя гарантира сигурно, безопасно и ефективно функциониране на електроенергийната система и непрекъснатост на снабдяването на потребителите с електрическа енергия в нормални условия и при смущения.

В община Трявна са изградени няколко инсталации (основно в публични обекти) за производство на топлинна и енергия за охлаждане, работещи с възобновяеми енергийни източници – соларни инсталации, изградени в Социален комплекс, Дневен център за възрастни с увреждания, ЦДГ „Светлина“, плувен басейн в гр. Трявна, плувен басейн в гр. Плачковци, ОДЗ „Калина“, Спортен комплекс Трявна (зала за борба и карате).

Ресурсите, с които разполага община Трявна предоставят много добри възможности за производство на енергия от биомаса.

4.3. Водостопанска система

ВиК системите на община Трявна се обслужват от "ВиК" ООД – гр. Габрово (51% държавна и 49% общинска собственост, вкл. с участие на община Трявна). Дружеството обслужва населени места от три общини – Габрово, Дряново и Трявна.

Водоснабдяването на общината се извършва от повърхностни и подземни водоизточници. Водоснабдителните системи за питейна вода в община Трявна обслужват 99% от населението. Само няколко отделни малки села (с общо население по – малко от 150 жители) се водоснабдяват чрез местни водоизточници и водоснабдителни мрежи, невключени в капитала на дружеството. Целият Габровски

Европейски съюз

ОПАК Ефективни и действащи

ЕСФ
Европейски социален фонд

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

регион е карстов – характерно за карстовите извори е техният малък и непостоянен дебит през различните сезони. Това често налага режимно водоснабдяване особено за община Трявна.

В качествено отношение съществуващата водоснабдителна мрежа в населените места от община Трявна е остаряла (20-60 години употреба на тръбите), силно амортизирана, с много течове и разходи по текущи ремонтни работи.

За трайно решаване на проблема питейна вода трябва да се работи по две направления: включване на нови водоизточници - изпълнението на проектите за довършване строителството на язовир “Нейковци” (Трявна) и реконструкция на съществуващата водопроводна мрежа.

В началото на 2014 г. е осигурено финансиране за подписан договор за препроектиране на язовир „Нейковци“, за чието изграждане е осигурен финансов ресурс чрез заем от Световна банка и държавния бюджет. Завършването на язовир "Нейковци" и **пречиствателна станция за питейна вода към него** е сред проектите, които трябва да бъдат реализирани със заема от 81 млн. евро от Световната банка. Към момента язовирната стена е изградена на 30% от височината си. Хидровъзел Нейковци включва: язовирна стена Нейковци, отбивна галерия, цилиндрична водоземна кула, основен изпускател, инжекционна галерия, челен преливник на левия скат, две събирателни деривации с 4 водохващания на р. Самариненска и р. Плачковска и Пречиствателна станция за питейни води (ПСПВ), която е непосредствено над гр.Трявна.

Община Трявна изпълнява проект "**Изграждане на ПСОВ гр.Трявна и довеждащ колектор към нея**", финансиран чрез ОП Околна среда 2007 – 2013 г. Проектът е на стойност над 13 милиона лева и ще приключи през октомври 2014 г. Проектът предвижда изграждане на ПСОВ, довеждащ колектор и довеждаща техническа инфраструктура.

Със строителството на язовир Нейковци и предвидената Пречиствателна станция за питейна вода ще бъде осигурено пречистването и на основните обеми питейна и

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

отпадна вода в общината. Необходимо е извършване на реконструкция на съществуващата водопроводна и канализационна мрежа.

4.4. Комуникационни мрежи и системи

Резултатите от проведеното изследване на НСИ за използването на информационно-комуникационните технологии (ИКТ) от домакинствата и лицата за 2011 г. отбелязват значителен растеж от 11.9% спрямо предходната година в относителния дял на българските домакинства, които имат достъп до интернет в домовете си. През 2012 г. отн. дял на домакинствата с достъп до интернет нараства до 50,9% средно за страната. В този контекст разпределението на обществените средства в подкрепа на развитието в областта на ИКТ добива изключителна важност за преодоляване на регионалните различия в достъпа до електронни услуги и за развитието на информационното общество.

По отношение на покритието на територията на района с инфраструктура за широкополентов достъп до интернет се наблюдават няколко концентрации на територии в „дигитална сянка“. **Неосигурени са част от източните части на община Трявна.**

Необходимо е да се разшири достъпът и използването на мрежите и услугите на ИКТ, предвид нарастващата роля на информацията, особено в селата, където обществените места за достъп до информация са единствената възможност за много потребители. Изграждането на обществени информационни системи и гарантираното предлагане на Интернет услуги за целия обществен сектор, включително и на улеснен достъп за хората с увреждания, е задължителна стъпка към информационното общество.

5. Екологично състояние и рискове

Анализът на данни за предишни периоди не показва наличието на значими проблеми, свързани с екологичното състояние на средата и наличието на рискове от

Европейски съюз

ОПАК Ефективни и действителни

ЕСФ
Териториални стратегии
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

замърсяване. Не са отчетени съществени промени в състоянието на сектора и предоставяните услуги.

Предоставяните услуги, свързани с опазването на околната среда – нива на замърсяване (прах, шум) са оценени най-високо от гражданите в сравнение с останалите услуги, предоставяни на територията на община Трявна.

Община Трявна се характеризира с нисък потенциал на замърсяване - климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой. На територията на общината няма предприятия, от чиято производствена дейност да се емитират вредности в атмосферата.

Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. Наложително е да бъде извършена газификация на общината, с което ще се намали замърсяването на въздуха с прах, сажди, въглероден диоксид, азотни окиси, въглероден окис и др.

Необходимо е да продължат дейностите по благоустрояване и почистване на града и населените места. Продължаващите дейности по озеленяване край улиците ще доведат до намаляване на замърсяването от прах и газове резултат от транспортните средства.

Предстоящото завършване на ПСОВ Трявна с довеждащ колектор към нея ще подобри значително качеството на заустваните отпадни води.

Община Габрово в партньорство с община Трявна изпълнява проект „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Габрово“, финансиран от ОПОС 2007 – 2013 г.

Шумовата обстановка в градовете Трявна и Плачковци се определя основно от въздействието на градския транспорт.

Европейски съюз

ОПАК: Ефективни и действителни

ЕСФ
Европейски социален фонд
Investing in people

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

Като цяло град Трявна се характеризира със сравнително нормална шумова среда. Подмяната и поддръжката на съществуващата настилка ще доведе до значително подобряване на шумовата среда.

Европейски съюз

ОПАК: Ефективност и действие

Европейски социален фонд

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
 реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

III. ИКОНОМИЧЕСКИ ПРОФИЛ - ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ СОЦИАЛНО – ИКОНОМИЧЕСКИЯ АНАЛИЗ НА ОБЩИНА ТРЯВНА

Основните изводи от социално-икономическия анализ по отношение на икономическото състояние и свързаните сектори, разкриват наличието на ресурси, с които община Трявна разполага и проблеми, за чието преодоляване следва да бъдат дефинирани подходящи мерки:

Силни страни по отношение на икономическо развитие	Слаби страни по отношение на икономическо развитие
Благоприятното транспортно – географско положение и наличието на основни пътни и ЖП артерии Тенденция за възстановяване на местната икономика от икономическата и финансова криза в периода 2008–2009 г. Висока предприемаческа активност Сравнително устойчива заетост, вкл. в периода на криза Висока ежедневна трудова мобилност Добра образователна структура на населението Осъществени инвестиционни проекти за рехабилитация на техническа инфраструктура във водния и транспортния сектор Традиции и професионализъм в дървообработващата и текстилната	Негативни демографски тенденции Малко на брой работни места на територията на общината Ниско равнище на доходите в общината спрямо средното за страната Нисък обем на инвестициите в следствие намалените инвестиции в промишления и строителния сектор Енергоемко и амортизирано технологично оборудване; Пътна, съобщителна и ВиК инфраструктура, нуждаеща се от рехабилитация и развитие Необезпеченост на територията с актуални устройствени планове Амортизиран сграден фонд (жилищен, промишлен, публичен), с ниска енергийна ефективност

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
 реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

промишленост металообработването и машиностроенето Постоянен интерес към Трявна като туристическа дестинация – културен, конферентен, спортен туризъм, летни семейни почивки	
Възможности по отношение на икономическо развитие	Заплахи по отношение на икономическо развитие
Насърчаване на предприемачеството и привличане на инвестиции; Подобряване на транспортната достъпност; Използване на близостта на два университетски центъра – ТУ Габрово и Великотърновски университет "Св. св. Кирил и Методий"; Разработване на качествен и атрактивен туристически продукт и туристически услуги и ефективното им предлагане за увеличаване притока на туристи в общината и оползотворяване на наличната леглова база; Изграждане и развитие на публично-частни партньорства; Международно сътрудничество с организации и органи на управление.	Влошаване на демографските характеристики и неблагоприятни миграционни процеси; Неблагоприятна икономическа ситуация, отразяваща се на размера на инвестиции на бизнеса и разкриването на качествени работни места.

Европейски съюз

ОПАК Ефективни и действащи

ЕСФ
Териториални стратегии
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

IV. ВИЗИЯ И ФОКУС НА СТРАТЕГИЯТА ЗА ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Стратегията за икономическо развитие на община Трявна за периода 2014 – 2020 г. е средносрочен секторен стратегически документ, *допълващ и детайлизиращ* Общинския план за развитие по отношение подкрепата на икономическото развитие, Стратегията е базирана на актуализирания социално-икономически анализ на община Трявна за периода 2006 – 2012 г. Мерките, предвидени в СИР следва да се разглеждат като **допълващи** интервенциите, предвидени в Плана за община Трявна 2014 – 2020 г.

Приносът на бизнес сектора за развитието на регионите или общините може да бъде оценен основно чрез създаването на нови работни места, принос за повишаване конкурентоспособността на пазара, нарастване на производителността чрез въвеждане на иновации, както и друго позитивно влияние върху местната общност. Този принос може да бъде проявен както чрез създаване на нови фирми, така и чрез положителното влияние върху социално-икономическото състояние на вече работещи дружества в определени сектори.

Стратегията за икономическо развитие на община Трявна за периода 2014 – 2020 г. е базирана на **правомощията и функциите на местната власт при спазване на принципите за прозрачност, равнопоставеност на всички икономически субекти и защита на конкуренцията.** Предвидените мерки са насочени към подобрене на средата и създаване на възможности за стартиране и развитие на бизнес в различните сектори, от които могат да се възползват максимален брой частни дружества или инициативи. **Стратегията е насочена към осъществяване на публични интервенции, които ефективно да допълнят предоставяните от частния сектор бизнес консултантски услуги в подкрепа на икономическата активност и развитие.**

Европейски съюз

ОПАК: Ефективни и действащи

ЕСФ
Европейски социален фонд
Investing in people

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

Стратегията за икономическо развитие на община Трявна за периода 2014 – 2020 г. е разработена след период на икономическа криза и нейния основен фокус е да подкрепи започналия процес на възстановяване на местната икономика.

Стратегията е съсредоточена върху укрепване на местната икономика, подобряване на инвестиционния климат, създаване на нови икономически възможности и работни места.

Европейски съюз

ОПАРК Ефективност и действие

ЕСФ
Териториално-структурни фондове
Икономически растеж

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

V. ВИЗИЯ, СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И МЕРКИ ЗА ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ТРЯВНА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.

Визията на СИР на община Трявна е развитие на диверсифицирана местна икономика, нарастване на качествените работни места и развито младежко предприемачество, чрез подкрепа и защита на интересите на работещия местен бизнес и насърчаване на предприемачеството и новите бизнес инициативи на жителите на община Трявна и привличане на външни инвеститори.

Предложената Стратегия за Икономическо развитие на община Трявна за периода 2014 – 2020 г. се основава на формулираната в ОПР Визия за развитие на община Трявна за периода 2014 – 2020 г., а именно: *Община Трявна – с възродени икономика и традиции и добро управление, осигуряваща високо качество на живот и привлекателна за младите хора.*

Стратегията стъпва на определените в ОПР 2014 – 2020 г. приоритети за подкрепа на бизнеса, а именно подобряване на бизнес средата подкрепа на предприемачеството и привличане външни инвеститори.

Предложените в СИР интервенции допълват тези от ОПР 2014 – 2020 г. като са съсредоточени в обхвата извън развитие на бизнес, техническа и друга инфраструктура.

Стратегията за икономическо развитие на община Трявна за периода 2014 – 2020 г. предвижда прилагането на иновативен и смел подход, чрез който:

- развитието в различните сектори на национално, европейско и глобално ниво да бъде използвано максимално ефективно за целите на местното икономическо развитие;

Европейски съюз

ОПФК Ефективни и действителни

ЕСФ
Социален фонд

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- да бъдат прилагани технологиите и иновациите в различните области на бизнеса и обслужването;
- да бъде създаден облик на **община Трявна** като **надежден партньор**, отворена към идеите на днешния и утрешния ден и утвърждаване на доверието и контактите между бизнеса и община Трявна.

Прегледът на добри практики, осъществявани от местните власти в подкрепа на икономическото развитие разкрива най-често прилаганите инструменти и мерки. В съответствие с прилагането на принципа за осигуряване на равнопоставеност на всички икономически субекти и ненарушаване правилата на конкуренцията, те включват най-често:

- Финансова подкрепа за организиране на фестивали и събития – използване на възможностите за развитие на туризма, валоризация на културно и природно наследство;
- Развитие на инфраструктурата;
- Осигуряване на условия за отдих/съоръжения за отдих;
- Разпространяване на информация за насърчаване на икономическото развитие;
- Финансови стимули, осигурени от местната власт/ Местни финансови фондове в подкрепа на предприемачеството и бизнеса;
- Създаване и развитие на среда, насърчаваща предприемачеството;
- Развитие на бизнес инфраструктура;
- Създаване на съвместни структури с фокус върху икономическото развитие;
- Подобряване на предоставянето на административни услуги и интегрирането им в рамките на местната власт
- Създаване на възможности за развитие на мрежи и съвместни структури;

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
 реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- Развитие на инициативи за разкриване на работни места
- Осъществяване на мерки за повишаване на икономическата активност на трудоспособните лица.

Стратегията за икономическо развитие на община Трявна за периода 2014 – 2020 г. е фокусирана върху следните приоритети:

- развитие на ефективни отношения с бизнеса и включване на неговите представители в планирането на дейности, насочени към подобряване на бизнес средата;
- организационно развитие на администрацията за предоставяне на ориентирани към нуждите на бизнеса услуги;
- развитие на управлението на общинската собственост в подкрепа на бизнеса и икономиката;
- подкрепа на предприемачеството и нововъзникващия бизнес чрез развитие на възможности за равен достъп до информация, технологии и услуги ;
- включване на експертизата на професионалните и неформалните общности за идентифициране и осъществяване на инициативи за подкрепа на икономическото развитие на общината.

Тип инструмент	Приложимост към момента
Финансова подкрепа за организиране на фестивали и събития – използване на възможностите за развитие на туризма, валоризация на културно и природно наследство	висока
Развитие на инфраструктурата	Включен в специфичните цели на ОПР 2014 -2020

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
 реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Тип инструмент	Приложимост към момента
Осигуряване на условия за отдых/съоръжения за отдых	Включен в специфичните цели на ОПР 2014 -2020
Разпространяване на информация за насърчаване на икономическото развитие	висока
Финансови стимули, осигурени от местната власт/ Местни финансови фондове в подкрепа на предприемачеството и бизнеса	много ниска
Създаване и развитие на среда, насърчаваща предприемачеството	висока
Създаване на съвместни структури с фокус върху икономическото развитие	висока
Подобряване на предоставянето на административни услуги и интегрирането им в рамките на местната власт	висока
Създаване на възможности за развитие на мрежи и съвместни структури	висока
Развитие на инициативи за разкриване на работни места	средна (съвместна работа със структурите на Агенцията по заетостта)
Осъществяване на мерки за повишаване на икономическата активност на трудоспособните лица.	средна (съвместна работа със структурите на Агенцията по заетостта)

Подходът при определяне на мерките е основан на разбирането, че местната власт трябва в максимална степен да осигурява подкрепа за икономическото развитие, но в същото време да възможно най-малко да се намесва в протичането на икономическите процеси.

Мерките, чрез които ще бъдат постигнати определените стратегически цели са разработени в съответствие с предизвикателствата, стоящи пред местната икономика, а

Европейски съюз

ОПФК: Ефективност и действие

ЕСФ
Европейски социален фонд

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Грявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

именно необходимостта от предлагането на конкурентоспособни продукти както на българския, така и на европейския пазар; обновяване на производственото оборудване и прилагане на нови технологични решения в производството; разнообразяване на предлаганите продукти; използване на наличните ресурси, вкл. развитие на туристическия сектор като подкрепящ местната икономика. Като важна отправна точка за дефиниране на конкретни мерки служат факторите, определени от местния бизнес, които в най-голяма степен влияят негативно върху развитието на икономиката.

Част от тези фактори са свързани със присъщи процеси и отношения, развиващи се в свободна пазарна икономика, и техния негативен ефект може да бъде преодолян чрез подкрепа на знанията и уменията на самите икономически субекти да се справят с предизвикателствата на пазара и управлението.

Други фактори могат да бъдат повлияни в голяма степен от дейности на местната власт, присъщи ѝ според нейните функции и отговорности. В най-голяма степен това са мерки, свързани с планиране, изграждане и поддръжка на техническата инфраструктура и осигуряване на качествено административно обслужване.

Сред възможностите, обаче, са и противодействието на нелоялната конкуренция, осигурявайки координацията на работа на контролните органи, извършващи дейност на територията на общината в рамките на техните законови правомощия; осигуряване на прозрачност при взимането на решения, отнасящи се до икономическата среда, както и при тяхното реализиране; активно разпространение на информация за възможностите и тенденциите в местната икономика и участие в промоционална събития.

Мерките, също така, са разгледани и през призмата на осигуряване на финансов ресурс за тяхното изпълнение. След изготвено сравнение и анализ изготвените проекти на оперативни програми са отбелязани мерките, отговарящи на изискванията за получаване на финансиране от Структурните фондове. Друга част от мерките следва да бъдат финансирани от други източници като общинския бюджет, частно финансиране, както и прилагане принципа на публично-частното партньорство във всички случаи, в

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

които това е финансово изгодно и публичните интереси за защитени в оптимална степен.

Мерките за подкрепа на икономическото развитие са избрани в съгласие с представения подход, както и в съответствие с определените стратегически цели и приоритети.

Предложените мерки се основават на набор от най-често прилагани от местните власти и доказали ефективността си инструменти и интервенции за подкрепа на местното икономическо развитие⁵⁶, като в същото време е отчетено финансовото състояние и реални възможности на община Трявна.

1. Стратегическа цел 1: Организационно развитие в подкрепа на бизнеса

1.1.1. Създаване на съвместни структури с фокус върху икономическото развитие

В рамките на тази мярка е предвидено създаване на Консултативен съвет за икономическо развитие на община Трявна. За участие в Консултативния съвет ще бъдат поканени представители на бизнеса в общината, на бизнес организации на местно, областно и регионално ниво. Основните цели в работата на Консултативния съвет ще включват:

- подобряване на контактите и координацията между местната власт и бизнеса;
- идентифициране на важни за бизнеса проблеми и предлагане на възможни решения за подобряване на икономическия климат;
- подпомагане работата на кмета за привличане на нови инвестиции;

⁵ LED Strategic Planning and Practice Casebook, The World Bank, <http://go.worldbank.org/NZC2GUIID0>

⁶ Supporting Enterprise, Local Development and Economic Growth – Analysis of Local Authority Activities for 2012, Report by County and City Managers' Association (CCMA), www.lgma.ie/publications

Европейски съюз

ОПАК: Ефективни и действителни

ЕСФ
Териториални стратегии
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

- идентифициране и привличане на т.н. социален капитал на общината, вкл. чрез привличане на жители на общината или такива, произхождащи от нея, които развиват бизнеса си в други региони и на национално ниво;
- осъществяване на връзки и организиране на обсъждания с регионални и национални браншови организации на секторите, развити в общината – на производителите на облекло, на производителите на мебели и др.

Насърчаването на местните иновации и предприемачеството се подкрепя чрез развитие на партньорства с бизнеса (бизнес асоциации, сдружения, палати), университети и научни организации, професионални сдружения и др.

1.1.2. Организационно осигуряване на работата на администрацията за подкрепа на бизнеса

Предизвикателствата пред развитието на община Трявна в средносрочен план са свързани с необходимостта от увеличаване на ефективността и ефикасността на управлението на местното икономическо и социално развитие, включващо:

- усъвършенстване на модела за организация и работните процеси на общинската администрация;
- въвеждане на иновативни методи и техники за изпълнение на функциите, свързани с програмирането и реализацията на мерките, насочени към стимулиране на местното икономическо и социално развитие и административното обслужване на гражданите и бизнеса.

По отношение насърчаването на икономическото развитие от ключово значение осъществяването на мерки, свързани с административното обслужване, развитието на

Европейски съюз

ОПАК: Ефективни и действащи

ЕСФ
Териториални стратегии
Инвестиции за растеж

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

електронното управление и капацитет за управление на процесите в отделните стратегически сектор. В рамките на разглеждания период ще бъдат планирани и осъществени дейности за изпълнение на законово определени функции на местната власт в подкрепа на бизнеса (съгласно разпоредбите на Закона за насърчаване на инвестициите), както и развитие на инструменти с доказано :

- осигуряване на съкратени срокове за административно обслужване, предоставяно от общината за инвеститори (ЗНИ)
- осигуряване на индивидуално административно обслужване, предоставяно от общината за инвеститори (ЗНИ)
- развитие на електронните административни услуги, вкл. предоставяне на информация;
- развитие на административен капацитет за управление на туристическия маркетинг.

1.1.3. Изграждане на система за управление на общинската собственост, насочено към подкрепа на бизнеса

Общинската собственост е основен капитал, чрез който местната власт осигурява предоставянето на качествени публични услуги, работи за развитие на територията и осигурява необходимите ресурси в съответствие с нуждите на местното социално-икономическо развитие. Ефективното управление на общинската собственост създава възможности за идентифициране на състоянието на различните видове собственост, техния капацитет, подходите за по-добро оползотворяване на собствеността, приоритетните нужди от инвестиции.

Стратегията предвижда изграждането на система за управлението на общинската собственост, която при спазването на принципите за законосъобразност, ефективност и публичност ще включва:

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- идентифициране на разполагаемата общинска собственост и класифицирането и по видове;
- проучване и описание на състоянието;
- разработване на електронен регистър на общинската собственост като инструмент, подпомагащ ПЧП чрез улесняване на достъпа на бизнеса до информация;
- интегриране на капиталовите и приходните бюджетни стратегии с планирането на управлението на общинската собственост;
- поддържане на интернет страницата на общината на актуален списък със свободните терени и други недвижими имоти за осъществяване на инвестиции (съгласно изискванията на Закона за насърчаване на инвестициите).

2. Стратегическа цел 2 Подкрепа на предприемачеството

2.1.1. Разпространяване на информация за насърчаване на икономическото развитие

- изготвяне и разпространяване на информация за изискванията за стартиране на фирма;
- изготвяне, публикуване и актуализация на икономически профил на общината.

За целите на изготвянето на икономическия профил следва да бъде планирана и осъществявана ежегодна актуализация на основните икономически индикатори (данни за броя на фирмите, БВП, НПП, заети по сектори, нива на доходи, заетост и безработица), данни за разполагаемата леглова база и броя на туристите и нощувките на територията на общината.

Създаването и редовното разпространение на подобна информация дава възможност за бърза ориентация на потенциалните инвеститори, както и възможност на

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

работещия бизнес в общината да следи тенденциите в икономическото развитие. Изготвянето на икономически профил повишава приемането на общината като прозрачен, коректен и предвидим партньор на бизнеса.

2.1.2. Прилагане на иновативен подход за насърчаване на предприемачеството и стартиращия бизнес

→ развитие на съществуващите интернет ресурси за представяне на бизнеса в общината

Проучване и използване на възможностите за прилагане на концепцията за Virtual storefronts – активно представяне на стартиращия и работещ бизнес чрез съществуващите интернет ресурси на общината с цел осигуряване на достъп на бизнеса до по-висок трафик, съответно по-голяма аудитория и потенциални клиенти.

→ създаване на център – общо работно пространство (co-working space)

Развитие и прилагане на концепцията за изграждане на съвместно работно пространство, в което всеки упражняващ свободна професия или стартиращ бизнес може да наеме оборудвано работно място за ден, седмица, месец или за колкото време му е необходимо. Проектът може да бъде осъществен като ПЧП чрез предоставяне на пространство общинска собственост и привличане на частни инвеститори за неговото изграждане и управление. За осъществяването му може да бъде търсено и финансиране от ОПРЧР в рамките на планираните схеми за създаване и развитие на социални предприятия. Концепцията позволява обогатяване на модела чрез привличане на местни и външни експерти за предоставяне на услуги, насочени към стартиращия и малък бизнес.

Европейски съюз

ОПАРК Ефективни и действителни

ЕСФ
Европейски социален фонд
Investing in people

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

2.1.3. Представяне и промотиране на работещия бизнес на икономически форуми

- представяне и промотиране на работещия бизнес на икономически форуми
- инициране на годишна награда за най-бързо развиващ се бизнес

3. Стратегическа цел 3 Подкрепа за развитие на туризма

ОПР на община Трявна 2014 – 2020 г. разглежда туризма като важен допълващ фактор за развитие на икономиката на общината. Визията на жителите на общината за неговото развитие е свързана с развитие на туризма на клъстерен принцип със съпътстващо съгласувано развитие на свързани дейности. Предвидените в СИР мерки са свързани с развитие на наличния потенциал за развитие на различни видове туризъм – културно – исторически, спортен, здравен, селски, еко туризъм.

3.1.1. Изготвяне на Стратегия за развитие на туризма

Ще бъде изготвена Стратегия за развитие на туризма на територията на община Трявна. Стратегията ще бъде средносрочен секторен стратегически документ, допълващ и детайлизиращ Общинския план за развитие, имащ за цел осъществяване на мерки за увеличаване броя на туристите, посещаващи Трявна и региона, нарастване приходите от туризъм, повишаване квалификацията на работещите в сектора, създаване на нови работни места и възможности за предоставяне на нови услуги и стартиране на малък бизнес.

Европейски съюз

ОПАК: Ефективни и действащи

ЕСФ
Териториална икономическа политика

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

3.1.2. Изграждане на единна информационна база и резервационна система на туристическото предлагане

Създаване и поддържане на обща Интернет страница, представяща туристическото предлагане и реализиране на единна програма за визуална информация, ориентация и реклама на туристическото предлагане в района непрекъснат анализ на състоянието и възможностите ежегодни проучвания на туристическия профил и удовлетвореността на туристите. В рамките на системата ще бъде проектирана и приложена процедура за **непрекъснат анализ** на състоянието и възможностите на сектора чрез *ежегодни проучвания на туристическия профил и удовлетвореността на туристите*.

3.1.3. Повишаване на квалификацията на заетите в туристическия сектор

Ще бъдат планирани специфични мерки за идентифициране нуждите от обучение и развитие на уменията на заетите в сектора, както и нуждите за обучение за предоставяне на нови и допълващи туристически услуги в региона. Анализът следва да бъде изготвен и мерките планирани чрез съвместни дейности с общините в региона в зависимост от предлаганите или развиващите се туристически услуги.

3.1.4. Развитие на потенциала на местната занаятчийска индустрия

Мярката предвижда създаване на „Академия за занаяти“ (примерно название) и планирането на множество допълващи дейности, насочени към развитие на потенциала на местната занаятчийска индустрия за запазване на традициите, създаване на работни места и подпомагане на икономическото развитие, разнообразяване на съществуващия туристически продукт и др. Възможно е предоставяне на пространство (общинска собственост) за примерен набор от специфични услуги, напр. провеждане на курсове за

Европейски съюз

ОПНКА: Ефективност и действие

ЕСФ
Териториални стратегии
Икономическо развитие

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

туристи от представители на занаятчиите, представяне на историята на занаята, събития, свързани със занаятите; привличане на представители от други държави за курсове и представяния, стартиране на курсове/семинари и съвместни обучителни програми със съдействието на местните жители и занаятчии, ученици от НГПИ, местни обучителни и културни организации; запазване на културното наследство чрез дигитализиране - кратки видеофилми „как да“, в които артисти и занаятчии обясняват изработката на различни продукти и др.

3.1.5. Включване на експертизата на професионалните и неформалните общности за идентифициране и осъществяване на инициативи за подкрепа на икономическото развитие на общината, вкл. и в областта на туризма

Пакетът мерки включва привличане на представители на професионалните и неформалните общности за идентифициране и осъществяване на инициативи за подкрепа на икономическото развитие на общината, вкл. и в областта на туризма чрез два основни инструмента:

- Развитие на Рамкова програма с университети и висши училища за провеждане на практики на студенти за осъществяване на проучвания и изследвания в области от интерес на общината, напр.
 - студенти от НАТФИЗ (режисура, актьорско майсторство) при реализация на аудиовизуални промоционални материали за занаятите, музеите, архитектурните обекти и традициите;
 - студенти специалност „социология“ за планиране и провеждане на проучвания на профила на туристите, икономическото състояние и други теми, свързани със социално-икономическото развитие на общината;

Европейски съюз

ОПАК Ефективни и действащи

ЕСФ
Европейски социален фонд
Investing in people

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- студенти от специалност „Етнография“ (ВТУ) за описание и представяне на местни традиции и обичаи;
 - студенти специалност „Урбанистика“ и „Архитектура“ (УАСГ) за проучвания за изработване на Концепция на пространствено планиране на общината, управление на културните паметници и др.;
 - студенти ИКТ за дигитализиране на наследството, утвърждаване на събитийния културен календар като туристическа атракция, развитие на съществуващите интернет ресурси, вкл. приложения за мобилни телефони
- Развитие на Рамкова програма за включване на представители на формални и неформални групи от различните сектори на туризма (в партньорство с местния туристически бизнес) за участие в процесите по проектиране, планиране и реализация на туристически продукти и услуги
- екологичен и планински туризъм (екологични сдружения, велосдружения и др. при проектиране на екопътеки, велоалеи, велопътеки, GPS трасиране на екопътеки, геокешинг и др.);
 - културен туризъм – организиране на форум на общините, които осъществяват подобни проекти за споделяне на опит;
 - експерти по селски туризъм, по здравен туризъм, конферентен туризъм, туристически агенции, за започване с наличната база, атракциите и туристическите услуги и др.

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

3.1.6. Утвърждаване на събитийния културен календар като туристическа атракция

Предвидените мерки са свързани с повишаване информираността за планираните събития чрез публикуване на актуална информация, насърчаване на интереса на професионалните участници и медии чрез разработване на програма за акредитиране на фотографии, вкл. организиране на конкурс за най-добра фотография от събитие в общината.

3.1.7. Развитие на съвместната работа и координация с ПП «Българка» за развитието на еко и пешеходния туризъм

Предвидените мерки са свързани с развитието на възможностите от преминаването на съществуващия маршрут «Ком – Емине» (гара Кръстец), част от международен планински пешеходен маршрут, през територията на общината (гара Кръстец) и включване на обекти на територията на общината в познавателните маршрути на парка.

4. Рамков маркетинг план в подкрепа на икономическото развитие на община Трявна

Основната роля на рамковия маркетингов план е подкрепа за изграждания имидж на община Трявна като активно и привлекателна община и развитие на формираните нагласи за ускоряване на икономическата активност на общината.

Рамката се разработва в помощ на развитието и поддържането на взаимоотношения с външните инвеститори, бизнеса, който развива своята дейност на територията на общината, гражданите и техните сдружения; на осигуряването на информацията, необходима за постигане на информирано съгласие, идентифициране на възникващи проблеми, повишаване нивото на разбиране, генериране на подкрепа за

Европейски съюз

ОП „Административен капацитет“

ЕСФ

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

инициативите и програмите за икономическо развитие, изясняване на съществени въпроси и очертаване на проблематични области, набиране и насочване на вътрешна подкрепа към продължаването и развитието на плана.

Средата, в която трябва да бъде реализиран маркетинговия план в подкрепа на икономическото развитие на община Трявна се характеризира със следните елементи:

- Висока разпознаваемост на името «Трявна» като място, предлагащо атрактивни и уникални за страната културни прояви, свързани с развитието на културно-историческия туризъм.;
- Добра разпознаваемост на община Трявна като туристическа дестинация, предлагаща възможности за туризъм и почивка в среда на уникални екосистема и исторически забележителности;
- Присъствие на общината в медиите, свързано със стартиране на инвестиционни проекти в областта на инфраструктурата и развитието на туризма.

Изведените в СИР на община Трявна мерки в подкрепа изграждане на имиджа на общината като надежден партньор на бизнеса и място за успешни дългосрочни инвестиции изискват изработване и прилагане на активна взаимнообвързана комуникационна кампания за представяне на община Трявна като дестинация, предлагаща възможности за разнообразна икономическа активност. Приоритетите на Общинския план за развитие за периода 2014-2020 също са свързани с подкрепа развитието на икономическите сектори в областта на промишленото производство (машиностроене, текстил, дървообработка и мебелно производство), туризма, селското и горското стопанство.

Наблюдението на присъствието на община Трявна в комуникационната среда разкрива натрупване на комуникационни поводи в областите на туризма и културно-историческото наследство, но се откроява отсъствие на активно и устойчиво отразяване на теми, свързани с икономическото развитие по отношение развитието на направени

Европейски съюз

ОПФК: Ефективни и действителни

ЕСФ
Териториални стратегии
Икономическо развитие

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

вече инвестиции от външни инвеститори, развитието на инвеститорски идеи, както и информация, свързана със икономическата активност в общината в секторите производство и селско стопанство.

Представянето на възможностите за бизнес в общината пред външни инвеститори следва да бъде подчинено на единна идея за изграждане на имидж и ясна визия за желаните цели инвеститори.

Приемането на ясна рамка за комуникация и обратна връзка с местния бизнес ще изиграе решаваща роля за използване потенциала и разширяването на направените инвестиции, като по този начин ще капитализира предимствата по отношение на ангажираността с местната общност, които установилите се вече на територията на общината фирми притежават по отношение на външните инвеститори.

Необходимо е и засилване на присъствието на дейността на местната власт, свързана с подготовката и изпълнението на проекти в подкрепа на обслужването на бизнеса, развитието на инфраструктурата и публично-частните партньорства.

Активната комуникация на местната власт с гражданите на община Трявна ще допринесе за развитие на предприемаческия дух, стартиране на нови бизнес начинания и разкриване на допълнителни работни места.

Необходимо е също добре обмислено и стратегическо планиране на общите комуникационни послания, които могат да бъдат изработени и осъществени съвместно със съседни общини (Дряново, Габрово, Велико Търново) както по отношение развитието на туризма, така и на икономическата активност в останалите сектори.

Конкретните цели на рамковия маркетингов план включват:

- предоставяне на информация на външни инвеститори за конкурентните предимства на общината в секторите производство, туризъм, селско стопанство и за възможностите за инвестиции;
- осигуряване на канали за комуникация между местната власт и потенциални нови инвеститори;

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- изграждане на имидж на общината като полагаща грижи за привлечените нови инвеститори и след първоначалния период на инвестиране («after-care activities»);
- изграждане на увереност в местния бизнес, че местната власт работи за преодоляване на съществуващите проблеми и че решенията се взимат като се отчита мнението на бизнеса (прозрачност и осигуряване на равнопоставеност);
- изграждане на увереност у гражданите, че местната власт работи за осигуряване на бизнес климат в общината, който да благоприятства предприемачеството и стартирането на нов бизнес.

Изпълнението на целите на рамковия маркетинг план ще бъде търсено чрез:

- включване на събитията от културния календар на община Трявна като информационни поводи и възможности за надграждане на тяхното съдържание в посока разпространяване на информация, затвърждаване и разширяване на представата за община Трявна като място за успешен бизнес.
- осъществяване на поддържаща и продължаваща през целия период информационна кампания, осигуряваща канал за комуникация с нови инвеститори, нуждаещи се от базова информация за бизнес климата в общината чрез използване на изготвения инвестиционен профил на община Трявна.
- определяне на външни за общината (национални и международни) събития (изложения, панаири, конференции и икономически форуми), чрез участието в които общината ще достигне по най-ефективен начин до предварително идентифицираните желани инвеститори.

Съобразно ресурсите и аудиториите, към които са насочени, дейностите от плана са групирани в следната типология:

Европейски съюз

ОПАК Ефективни и действащи

ЕСФ
Териториални стратегии
Икономическо развитие

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- **Информационните дейности** са свързани с установяване на постоянен поток от информация, разработена в съответствие с информационните нужди на различните целеви аудитории. Основна цел на информационните дейности е изграждане на желаната представа за община Трявна сред широката аудитория, предоставяне на насочваща информация на бъдещи инвеститори, информация за възможно сътрудничество по конкретни инициативи с общинските управи на съседни общини, информация за планираните от местната власт мерки, за подобряване на общинската инфраструктура, търсените външни инвеститори, взимане на решения от страна на местната власт.
- **Разяснителните дейности** са свързани със запознаване на целевите групи с възможностите, условията, процедурите и др., свързани с участието на аудиториите в процесите на местно планиране, на взимане на решения, възможностите за финансиране за развитие на бизнес, предприемачество. Разяснителните дейности запознават с препоръчителни или добри практики, а също и с възможни рискове, по отношение на икономическото развитие.
- **Образователните дейности** целят да засилят знанията и търсенето на информация и услуги, свързани с определени теми за икономическото развитие на общината.
- **Застъпничеството** се отнася в най-голяма степен до представянето по подходящ начин на интересите на общината в областта на икономическото и социално развитие, защита на интересите на местния бизнес и възможностите за развитие на предприемаческия дух. Това може да включва предоставяне на актуална и целенасочена информация на планиращите и взимащите решения и др.
- **Промоционалните дейности** популяризират водещите идеи на стратегията в подкрепа на икономическото развитие и са основен инструмент за разпространение на специфично насочена информация.

Европейски съюз

ОПАК Ефективни и действащи

ЕСФ
Европейски социален фонд

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Тези дейности могат да включват подготовка и провеждане на маркетингови проучвания, разпространение на специализирани анализи, материали, презентации и др.

– Дейностите тип **“събития”** включват празници, хепънинги, спортни състезания, концерти и т.н., които по своята същност също спадат към промоционалните дейности.

5. Модели на публично – частни партньорства

Планирането и управлението на ПЧП инициативите на местно ниво е част от общия цикъл на изпълнението на функциите на местната власт. Изходната база и резултатите от този процес следва да бъдат обвързани и с процесите по формирането и управлението на политики на местно ниво, както и с изпълнението на национални и териториални (за район за планиране, за област или община) политики.

Обвързаността с националните и териториалните политики следва да бъде осигурена най-вече в етапа на инициране на публично-частното партньорство и по-специално при **идентифициране на стратегическите нужди от публични услуги и при приоритизирането на услугите**, за които желаното ниво на обхват и качество на предоставяне не съответства на съществуващото. Процесът изисква наличието на процедури за проследяване на основни количествени и качествени характеристики на публичните услуги като обхват на предоставяната услуга (брой потребители; дял на населението, имащо достъп до услугата и дял на населението, за което е необходимо да бъде осигурен достъп; приходи и разходи от и за предоставянето на услугата към момента на анализа и др.; оценка на качеството на предоставяната услуга и др.)

Определянето на съотношението между наличното и желаното ниво на предоставяната услуга следва да бъде направено като се отчитат социалните, демографските, правните, икономическите, екологичните и други фактори, които влияят или могат да повлияят върху търсенето и нуждата от публичната услуга.

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

За **определянето на конкретен проект**, който да бъде осъществяван чрез подхода на публично-частно партньорство, следва да се изготви изходна спецификация на проекта, която представя резултати, които следва да бъдат постигнати от гледна на технически, правни, икономически, географски, екологични и др. критерии. Активите, необходими за предоставяне на желаното ниво на услугата са важна, но не единствена част от тези критерии.

В зависимост от обхвата и сложността на конкретния проект за извършването на **първоначалната оценка на изпълнимост и на тест за приложимост на публично-частно партньорство** често се използват услугите на външни консултанти. Оценката на изпълнимост включва изследване на съответствието на инициирания проект с законовите изисквания, както и на техническите възможности за предоставяне на услугата.

Процедурите за **избор на частен партньор** могат да бъдат осъществени самостоятелно от общинската администрация или с помощта на външни консултанти в зависимост от избрания модел за осъществяване на публично-частното партньорство и сложността на конкретния проект. В зависимост от определения модел за изпълнение на проекта, както и от необходимостта от предоставянето на общински активи за неговото изпълнение е възможно да е необходимо **решение на общинския съвет** за осъществяване на партньорството. **Контролът на изпълнението** следва да бъде осъществяван в рамките на общинската администрация, отново с възможна помощ от външни одитори, в зависимост от конкретните условия.

Отношения на ПЧП могат да възникнат чрез⁷:

- създаване на търговско дружество с общинско участие, при спазване правилата на Търговския закон, като се имат предвид регулациите за упражняване на правата на собственост на общината в търговските дружества, нормативната уредба на Закона за местното

⁷ приетият през 2012 г. Закон за публично-частните партньорства не намери приложение в практиката поради неприемане на редица вторични нормативни актове, предвидени в него. Към момента на изготвяне на този документ е в ход процедура за отменянето му.

Европейски съюз

ОПДК Ефективни и действащи

ЕСФ
Европейски социален фонд

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

самоуправление и местната администрация и правомощията на общинския съвет;

- включване на общината като партньор за осъществяване на проект с обществени функции във вече съществуващо търговско дружество или неправителствена организация, при което се прилагат разпоредбите на Закона за местното самоуправление и местната администрация;
- сключване на договор след прилагане на процедурите, предвидени в Закона за концесиите, Закона за обществените поръчки или друг закон, ведно с подзаконовите актове за тяхното прилагането.

Формите за реализация на ПЧП в зависимост от участието на частния партньор биват:

- Операция до ключ - когато общината предоставя възможност на частния партньор да изгражда и експлоатира материалния обект, предмет на ПЧП, а собствеността се запазва за общината;
- Лизинг – Разработване - Експлоатиране или Купуване – Разработване – Експлоатиране;
- Изграждане – Експлоатиране – Прехвърляне;
- Изграждане – Притежаване - Експлоатиране –Прехвърляне;
- Изграждане – Придобиване – Експлоатиране.

Изброените форми съответстват на основните форми, установили се в практиката. Подходящо е добавянето на допълнителна форма доизграждане/допълващо пристрояване/облагородяване, ремонт и пристрояване, която да даде възможност на частният партньор да финансира и изгражда допълнително звено към съществуващ обществен обект, след което да може да експлоатира допълнителното звено за определен период от време или докато възстанови направените инвестиции плюс

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

разумна инвестиционна печалба. Подходящо е добавянето и на формите „проектиране и строителство“, както и „експлоатация/управление и поддръжка“.

Най-често общините съсредоточават усилията си за осъществяване на ПЧП върху обектите, чрез които се предоставят основни публични услуги, като посочените в наредбите услуги, на практика, не реферират към обществения интерес, а могат да бъдат възприети като съпътстващи дейности, необходими за изпълнение на ефективния процес на управление на местно ниво.

Общините считат като подходящи за публично-частно партньорство, предимно услуги, финансирани от общинския бюджет, или т.н. местни услуги. Най-често посочвани са услугите, свързани с изграждането и поддръжката на зелени площи; изграждане, експлоатиране и поддръжка на места за отдих, спорт, култура и туризъм; обществени гаражи и места за паркиране; инфраструктура, свързана с третиране на питейни и отпадни води; съхранение и преработка на отпадъци.

Сред често посочените услуги са и такива, за чието предоставяне местните власти получават подкрепа от националния бюджет, или т.н. делегирани услуги, като: образование, здравеопазване, социални дейности; пътна и помощна инфраструктура, в т.ч. специализирани пътни съоръжения, мостове, тунели и т.н., собственост на общината.

Сравнително рядко се разглеждат услуги, свързани с развитие на културните услуги, както и на услуги по изграждане, развитие и управление на индустриални терени, индустриални зони и прилежащата им инфраструктура.

Следва да се отбележи, че изграждането и/или поддръжката/експлоатацията на инфраструктура и съоръжения за производство на електрическа и топло енергия от ВЕИ (възобновяеми енергийни източници) не се разглежда като ПЧП, а като инвестиционна дейност, съгласно указанията и методическите ръководства, както и съгласно общоприетите дефиниции за ПЧП, тъй като в общия случай тази дейност не представлява предоставяне на публична и социалнозначима услуга.

Европейски съюз

ОПАК Ефективни и действащи

ЕСФ
Териториални и социални инвестиции

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

6. Възможности за използване на общинската собственост с инвестиционна цел за постигане на икономически растеж

Изборът на стратегия за управление на общинската собственост разкрива ясно изискванията към управлението на собствеността като инструмент за предоставяне на по-добри публични услуги и осигуряване на устойчиво развитие на общината, като част от общата визия за развитие на общината.

Изборът на възможни стратегии е ограничен от възможните финансови цели и рамката за определяне на оперативни цели предвид идентифицираните нужди на отделните групи собственост.

Класификацията на имотите според техните функции определя и различните финансови цели при управлението на имотите.

Могат да бъдат разглеждани следните финансови цели на управлението на общинската собственост в зависимост от функциите, за които тя се използва:

- Управленски функции (местна администрация, държавна администрация) - **максимална ефикасност** (минимални разходи за качествено обезпечаване на функциите)
- Делегирани и функции, за са налични минимални стандарти, задоволяващи трайни обществени потребности - **максимална ефикасност** (минимални разходи за качествено обезпечаване на функциите)
- Местни функции (местни потребности) - **минимално субсидиране** (максимално използване на частни капитали за предоставяне на услуги, свързани с местните функции)
- **Инвестиционни възможности - максимални приходи**

Общинската собственост, осигуряваща управленски функции е източник на разходи за общинския бюджет, тъй като не генерира преки приходи. Финансовите цели

Европейски съюз

ОПАРК Ефективни и действащи

ЕСФ
Европейски социален фонд

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

са разходно ориентирани - постигане на оптимално ниво на разходи по имотите в рамките на техния жизнен цикъл.

Общинската собственост, осигуряваща делегирани и функции, за които са налични минимални стандарти, задоволяващи трайни обществени потребности, също представлява източник на разходи за общинския бюджет. За разлика от управленските функции, обаче, в тази група са включени и функции, за осигуряването на които може да бъде използвана и частна общинска собственост, а част от тези функции, например в областта на предоставяне на социалните услуги, може да бъде търсено партньорство с частни организации за експлоатация и съответно, поддръжка на собствеността. Финансовите цели на този тип собственост са смесени - преимуществено разходно ориентирани (т.е. общинският бюджет следва да може да осигури финансово тяхното управление при необходимост), но съществува възможност за частично генериране на приходи при привличане на частни организации, които да предоставят подходяща част от услугите, свързани с тези функции.

Общинската собственост, осигуряваща местни функции предоставя възможност за генериране на приходи чрез привличане на частно финансиране за изграждане/доизграждане и експлоатиране, което позволява оперативните разходи, разходите за поддръжка и капиталовите разходи да бъдат прехвърлени на частен партньор, който експлоатира собствеността при поемане на ангажимент за предоставяне на услуги, осигуряващи съответните функции. При благоприятен сценарий, частното финансиране следва да сведе до минимум нуждата от бюджетни разходи за управлението на тази собственост. Финансовите цели на този тип собственост са смесени - преимуществено приходно ориентирани, като управлението им следва да генерира приходи, достатъчни за покриване както на част от типове разходи (оперативни и за поддръжка - напр. социални жилища), така и на всички типове разходи (оперативни, за поддръжка и капиталови – напр. спортни съоръжения), но също така и разходно ориентирани за обществените функции, за които не носят директни потребителски приходи (напр. паркове и зелени площи).

Европейски съюз

ОПАК: Ефективност и действие

ЕСФ
Териториални стратегии
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Общинската собственост, която не е необходима за осигуряване на функциите (управленски, делегирани или местни) на местната власт, следва да се разглежда като източник на приходи в общинския бюджет. Тази група собственост може да генерира приходи напр. чрез наеми и концесионни такси. Генерираните приходи следва да превишават всички типове разходи по управлението (оперативни разходи, разходи за поддръжка и капиталови разходи).

За оценяване ефективността на управлението на последния тип собственост е необходима информация за потенциалните приходи, които тези имоти биха могли да генерират, ако са на пазара. Съпоставянето на приходите, генерирани от този тип общински имоти, с приходите, генерирани от подобни имоти на свободния пазар, дава възможност за оценка на потенциалните пазарни възможности, които имат общинските имоти. За оценка на постигнатите финансови резултати при управлението на този тип общинска собственост следва да се използват анализи на състоянието и тенденциите на пазара на недвижими имоти.

Прегледът на възможностите следва да доведе до избор на стратегия, която може да бъде обвързана с:

- **Намаляване на разходите за поддръжка** на използваните имоти: определяне на критичните имоти, за които предприемането на подходящи действия ще доведе до най-голям дял в намаляването на разходите;
- **Намаляване на субсидиите**: определяне на имотите, които могат да бъдат управлявани и/или развивани посредством публично-частно партньорство. Те трябва да отговарят на изискванията за законосъобразност, техническа възможност, както и да генерират интерес от страна на частните организации. В случай, че такъв интерес липса, се обмислят мерки, които водят до неговото повишаване
- **Увеличаване на приходите**: определяне на критичните имоти от инвестиционната група. Планиране на дейности за подобряване

Европейски съюз

ОЖАК. Ефективни и действия

ЕСФ
Териториални оперативни програми
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

състоянието и привлекателността на останалите имоти в групата. В случай, че липсва интерес от страна на частни организации, се обмислят мерки, които водят до неговото повишаване

Основните решения, които могат да бъдат взети по отношение на недвижимата собственост, зависят от баланса между приходите, получени от инвестиционните имоти, разходите за инвестиционната програма и разходите, определени за поддръжка на използваните (за предоставяне на услуги) имоти. Всички те трябва да бъдат обвързани с общата стратегия за развитие на общината и публичните услуги, предоставяни от нея.

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
 реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

VI. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СИР НА ОБЩИНА ТРЯВНА ЗА ПЕРИОДА 2014-2020

ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СИР НА ОБЩИНА ТРЯВНА ЗА ПЕРИОДА 2014-2020							
	Име на проект/група проекти	Срок за изпълнение	Включен в ОПР, да /не	Бюджет за изпълнение и поддръжка до 2020	Източник основно финансиране	Източник допълващо финансиране	Отговорна структура
	Стратегическа цел 1: Организационно развитие в подкрепа на бизнеса						
1	Създаване на съвместни структури с фокус върху икономическото развитие - Консултативен съвет за икономическо развитие на община Трявна	12.2015 г.	не	8 000	Общински бюджет		Община Трявна в координация с частни инвеститори и техни организации
	Организационно осигуряване на работата на администрацията за подкрепа на бизнеса	12.2018	да	290 000	ОПАК	Общински бюджет	Община Трявна
	Изграждане на система за управление на	12.2016	не	80 000	Общински бюджет	ОПАК	Община

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
 реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СИР НА ОБЩИНА ТРЯВНА ЗА ПЕРИОДА 2014-2020							
Име на проект/група проекти	Срок за изпълнение	Включен в ОПР, да /не	Бюджет за изпълнение и поддръжка до 2020	Източник основно финансиране	Източник допълващо финансиране	Отговорна структура	
общинската собственост, насочено към подкрепа на бизнеса						Трявна	
Стратегическа цел 2 Подкрепа на предприемачеството							
Изготвяне и разпространяване на информация за изискванията за стартиране на фирма	12.2015	не	7 000	Общински бюджет		Община Трявна	
Изготвяне, публикуване и актуализация на икономически профил на общината	12.2014	не	10 000	Общински бюджет	бизнес и бизнес организации	Община Трявна представители на бизнеса и бизнес организации	

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СИР НА ОБЩИНА ТРЯВНА ЗА ПЕРИОДА 2014-2020							
	Име на проект/група проекти	Срок за изпълнение	Включен в ОПР, да /не	Бюджет за изпълнение и поддръжка до 2020	Източник основно финансиране	Източник допълващо финансиране	Отговорна структура
	Развитие на съществуващите интернет ресурси за представяне на бизнеса в общината	12.2015	не	20 000	Общински бюджет	бизнес и бизнес организации	Община Трявна представители на бизнеса и бизнес организации
2	Изграждане на офис център с работно пространство за споделено ползване (coworking space)	12.2016	да	100 000	Частни инвестиции	ОПИК ОПРЧР 2.3 Общински бюджет чрез общинска собственост	Частни инвеститори Община Трявна

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
 реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СИР НА ОБЩИНА ТРЯВНА ЗА ПЕРИОДА 2014-2020						
Име на проект/група проекти	Срок за изпълнение	Включен в ОПР, да /не	Бюджет за изпълнение и поддръжка до 2020	Източник основно финансиране	Източник допълващо финансиране	Отговорна структура
Представяне и промотиране на работещия бизнес на икономически форуми	12.2020	не	30 000	Общински бюджет	бизнес и бизнес организации	Община Трявна представители на бизнеса и бизнес организации
Стратегическа цел 3 Подкрепа за развитие на туризма						
Изготвяне на Стратегия за развитие на туризма	06.2015	не	12 000	Общински бюджет		Община Трявна

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
 реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СИР НА ОБЩИНА ТРЯВНА ЗА ПЕРИОДА 2014-2020						
Име на проект/група проекти	Срок за изпълнение	Включен в ОПР, да /не	Бюджет за изпълнение и поддръжка до 2020	Източник основно финансиране	Източник допълващо финансиране	Отговорна структура
Изграждане на единна информационна база и резервационна система на туристическото предлагане	12.2018	да	1 000 000	ПРСР 7.5	Общински бюджет	Община Трявна представители на бизнеса и бизнес организации
Повишаване на квалификацията на заетите в туристическия сектор	12.2020	да	150 000	ПРСР 7.5	Общински бюджет	Община Трявна представители на бизнеса и бизнес организации

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
 реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СИР НА ОБЩИНА ТРЯВНА ЗА ПЕРИОДА 2014-2020						
Име на проект/група проекти	Срок за изпълнение	Включен в ОПР, да /не	Бюджет за изпълнение и поддръжка до 2020	Източник основно финансиране	Източник допълващо финансиране	Отговорна структура
Развитие на потенциала на местната занаятчийска индустрия	12.2020	не	500 000	ПРСР 7.5	Общински бюджет	Община Трявна представители на бизнеса и бизнес организации
Включване на експертната на професионалните и неформалните общности за идентифициране и осъществяване на инициативи за подкрепа на икономическото развитие на общината, вкл. и в областта на туризма	06.2015	не	60 000	Общински бюджет	бизнес и бизнес организации	Община Трявна представители на бизнеса и бизнес организации университети

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
 реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СИР НА ОБЩИНА ТРЯВНА ЗА ПЕРИОДА 2014-2020						
Име на проект/група проекти	Срок за изпълнение	Включен в ОПР, да /не	Бюджет за изпълнение и поддръжка до 2020	Източник основно финансиране	Източник допълващо финансиране	Отговорна структура
Утвърждаване на събитийния културен календар като туристическа атракция	12.2014	не	8 000	Общински бюджет	бизнес и бизнес организации	Община Трявна представители на бизнеса и бизнес организации
Развитие на съвместната работа и координация с ПП «Българка» за развитието на еко и пешеходния туризъм	12.2015	не	15 000	Общински бюджет	бизнес и бизнес организации	Община Трявна представители на бизнеса и бизнес организации

Европейски съюз

ОПАК: Ефективност и действие

ЕСФ
Териториални стратегии
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

VII. НАБЛЮДЕНИЕ, ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА СТРАТЕГИЯТА

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на Стратегията за икономическо развитие има за цел да осигури ефективно изпълнение на документа, с оглед постигане на целите за устойчиво икономическо развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти. Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на стратегията обхваща подхода за осигуряване на необходимата информация и конкретни индикатори за наблюдение. Системата е представена в отделен документ, приложение към настоящия.